

АНАЛІЗ ЕКСТЕР'ЄРНИХ ОЗНАК ТА РОБОЧИХ ЯКОСТЕЙ КОНЕЙ РИСИСТИХ ПОРІД, ЯКІ НАЛЕЖАТЬ ФІЛІЯМ ДП "КОНЯРСТВО УКРАЇНИ" ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЕКСПЕРТНОЇ ОЦІНКИ 2022 РОКУ

С. Ю. КОСЕНКО¹, А. В. БУРЕНКО², В. С. ЧЕБАН¹, С. А. НАГОРНИЙ³

¹Одеський державний аграрний університет (Одеса, Україна)

²Державне підприємство "Конярство України" (Київ, Україна)

³Харківський державний біотехнологічний університет (Харків, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-2946-6010> – С. Ю. Косенко

<https://orcid.org/0000-0001-7870-2342> – С. А. Нагорний

kosenkosu@ukr.net

Мета статті – аналіз сучасного стану племінного молодняка рисистих коней, які проходять випробування на іподромах, за показниками екстер'єру та роботоздатності. Об'єкт досліджень – коні рисистих порід віком 2–4 роки, які належать філіям державного підприємства "Конярство України" у загальній кількості 93 голови. Для отримання промірів застосовували методику А. С. Краснікова. При оцінюванні рисаків за екстер'єром користувались Інструкцією з бонітування племінних коней. Роботоздатність досліджуваного поголів'я коней оцінювали за кращою жвавистю на дистанції 1600 метрів.

Встановлено, що кращі показники жвавості належать коням філії "Дібрівський кінний завод № 62" та відповідають оцінці 7,9 балів згідно Інструкції з бонітування племінних коней. Кращий бал за екстер'єр – 5,26 отримали коні Запорізького кінного заводу № 86. Серед оціненого поголів'я найчастіше зустрічались наступні недоліки: грубість, сирість, різнокопитність, розкид, мілкі груди, звислий круп. Значна кількість поголів'я (зокрема коні Лимарівського кінного заводу) за промірами не відповідала мінімальним вимогам Інструкції з бонітування племінних коней, відповідно, і показники жвавості у них також були найнижчими.

Ключові слова: рисисті породи, екстер'єр, жвавість, проміри, індекси, іподром, кінний завод, експертна оцінка

ANALYSIS OF EXTERIOR FEATURE AND WORKING QUALITIES OF TROTTER BREEDS HORSES BELONGING TO THE BRANCHES OF SE 'HORSE BREEDING OF UKRAINE' ACCORDING TO THE RESULTS OF THE EXPERT EVALUATION OF 2022

S. Yu. Kosenko¹, A. V. Burenko², V. S. Cheban¹, S. A. Nagorny³

¹Odessa State Agrarian University (Odesa, Ukraine)

²State enterprise "Horse breeding of Ukraine" (Kyiv, Ukraine)

³Kharkiv State University of Biotechnology (Kharkiv, Ukraine)

The purpose of the article is to analyze the current state of breeding young trotting horses that are tested to the hippodromes, according to exterior and working qualities indicators. The object of research is 2–4 year old trotting horses belonging to the branches of the state enterprise "Horse breeding of Ukraine" in the total number of 93 heads. The method of A. S. Krasnikov was used to obtain measurements. When evaluating trotters according to the exterior, they used the Instruction on appraisal of breeding horses. The working capacity of the studied herd of horses was assessed by the best agility at a distance of 1600 meters.

It was established that the best indicators of agility belong to the horses of the branch "Dibriv stud farm № 62" and correspond to the assessment of 7.9 points according to the Instruction on the appraisal of pedigree horses. The best score for the exterior – 5.26 – was given to the horses of the

Zaporizhia stud farm № 86. Among the evaluated herd, the following defects were most often encountered: crudity, dampness, uneven hooves, limb spread, shallow breasts, drooping croup. A significant number of herd (in particular, horses of the Lymariv stud farm) measured did not meet the minimum requirements of the Instruction on the appraisal of breeding horses, respectively, and their liveliness indicators were also the lowest.

Keywords: trotter breeds, exterior, agility, measurements, indices, hippodrome, stud farm, expert assessment

Вступ. В умовах сьогодення України – країни зі складною економічною ситуацією, яка знаходиться у стані війни, ще більш гостро стає проблема збереження та стабілізації ринку племінного конярства. З початком воєнних дій одразу декілька суб'єктів племінної справи опинились в тимчасовій окупації і це створило низку проблемних питань як в плані селекційної роботи, так і в сезоні випробувань. Наразі господарства, які залишилися на підконтрольній Україні території, знаходяться під загрозою ракетних ударів та обстрілів. Тому і без того складна ситуація навколо племінного конярства ще більш погіршується.

Станом на 01.01.2021 р. кількість коней в Україні становила близько 202 тис. гол., з них 10,8 тис. належала підприємствам різної форми власності; інші – фермерським господарствам та приватним власникам [2]. Серед породного різноманіття значну частку (біля 30%) становлять коні рисистих порід, а саме орловської, французької та української рисистої породної групи, що наразі проходить процедуру затвердження [4].

За період з 2005 до 2020 року галузь рисистого конярства в Україні зазнала суттєвих втрат, а чисельність племінних коней орловської породи та української рисистої породної групи, що затверджується, скоротилась на 60–80% відповідно [3]. Станом на сьогодення господарства, що займаються розведенням племінних коней, є збитковими, внаслідок чого збіднюється генофонд та скорочується поголів'я. В таких умовах досить складно вести селекцію в напрямку генетичного різноманіття. Але для планування ефективних доборів та підборів тварин необхідно проводити комплексну оцінку не тільки відтворного складу, а й молодняку, який проходить випробування [5]. З цією метою на іподромах щорічно проводиться експертна оцінка коней рисистих та чистокровної верхової порід.

Метою досліджень був аналіз сучасного стану племінного молодняку рисистих коней, які проходять випробування на іподромах, за показниками екстер'єру та роботоздатності.

Матеріал та методи досліджень. Дослідження проводились у виробничих умовах філії “Одеський іподром” та КП “Київський іподром”. Для дослідів були обрані коні рисистих порід віком 2–4 роки, які проходили випробування на цих іподромах і належали наступним філіям ДП “Конярство України”: Дібрівський кінний завод № 62, Запорізький кінний завод № 86, Лозівський кінний завод № 124 та Лимарівський кінний завод № 61 (n = 93).

Основне поголів'я випробується на філії “Одеський іподром” (72 гол.), крім того було оцінено 21 рисака Дібрівського кінного заводу № 62, які випробувались на КП “Київський іподром”.

Для характеристики росту та розвитку у дослідних тварин були взяті наступні проміри: висота в холці, обхват грудей та обхват п'ястка. Вимірювання проводилися за допомогою мірної палиці та мірної стрічки за методикою А. С. Краснікова (1959). При оцінюванні рисаків за отриманими промірами користувались Інструкцією з бонітування племінних коней [1].

Роботоздатність досліджуваного поголів'я коней оцінювали за кращою жвавистію на дистанції 1600 метрів. За цими даними виведено середній показник жвавості коней в розрізі порід та коневласників та проведено статистичний аналіз в Excel за допомогою класичних біометричних методів Н. А. Плохинського.

Результати досліджень. Впродовж 2021 року на Одеському іподромі проходили випробування 111 голів коней рисистих порід, які належать філіям ДП “Конярство України”.

У зв'язку з початком воєнних дій на території країни поголів'я коней значно скоротилося внаслідок часткової евакуації, порушення логістичних зв'язків та невизначеності щодо проведення наступного сезону випробувань. Але попри складні обставини, біговий і скаковий сезон у 2022 році все ж відбувся.

Для оцінки екстер'єрних показників рисистого поголів'я експертною комісією була проведена виводка рисаків всіх статево-вікових груп і порід ($n = 72$). Згодом до отриманих показників було додано результати виводки коней Дібрівського кінного заводу, які випробувались на КП "Київський іподром" ($n = 21$). За результатами виводки найвищий середній бал за екстер'єр – 5,52 отримали коні Дібрівського кінного заводу у кількості 14 гол. (19,4% від загального поголів'я). Середня ж оцінка коней цього господарства, які проходять випробування на обох іподромах, становила 5,11 балів.

Найбільшу питому вагу у поголів'ї рисаків Одеського іподрому становили коні Запорізького кінного заводу: $n = 30$ (41,6%). За екстер'єрними показниками вони отримали середній бал 5,26; орловські рисаки Лозівського кінного заводу ($n = 23$, 31,9%) отримали середній бал 4,64 (табл. 1, 2).

1. Оцінка середніх показників промірів коней орловської рисистої породи за бонітувальною шкалою та середня експертна оцінка, $M \pm t$

Стать	Середні показники								
	висота в холці		обхват грудей		обхват п'ястка		жвавність		експертна оцінка
	см	бал	см	бал	см	бал	см	бал	бал
Філія Дібрівський кінний завод № 62									
жеребці ($n = 11$)	160,6 ± 1,2	9,0	179,0 ± 1,4	6,9	20,40 ± 0,24	8,0	135,9 ± 2,1	8,6	5,20
кобили ($n = 9$)	159,7 ± 0,8	9,0	176,9 ± 1,3	5,4	19,83 ± 0,26	8,9	140,8 ± 2,4	7,9	5,50
Філія Запорізький кінний завод № 86									
жеребці ($n = 2$)	152,5 ± 1,5*	не відп.	164,5 ± 1,5*	не відп.	20,25 ± 0,75	7,5	не випр.	–	5,65
кобили ($n = 20$)	154,3 ± 0,9	5,5	167,9 ± 1,6	6,9	19,19 ± 0,22	5,4	150,4 ± 3,1	6,4	4,99
Філія Лозівський кінний завод № 124									
жеребці ($n = 11$)	155,6 ± 0,8	4,9	172,1 ± 2,2	не відп.	20,50 ± 0,33	7,5	135,6 ± 3,1	7,6	4,95
кобили ($n = 12$)	152,6 ± 0,8	4,6	168,5 ± 1,1	не відп.	19,63 ± 0,29	8,4	148,8 ± 3,5	7,1	4,33
Філія Лимарівський кінний завод № 61									
жеребці	–	–	–	–	–	–	–	–	–
кобили ($n = 2$)	151,5 ± 3,5	не відп.	160,5 ± 0,5	не відп.	18,25 ± 0,25	не відп.	146,6 ± 1,2	5,7	5,0

Примітка: $P > 0,999$; * – $P > 0,97$

Серед оціненого поголів'я найчастіше зустрічались наступні недоліки: грубість, сирість, різнокопитність, розкид, мілкі груди, звислий круп. Значна кількість поголів'я (зокрема коні Лимарівського кінного заводу) за промірами не відповідала мінімальним вимогам Інструкції з бонітування племінних коней [1].

При розрахунку індексів досліджуваного поголів'я отримали наступні дані (табл. 3, 4).

Як свідчать дані таблиць 3 та 4, орловські кобили Дібрівського кінного заводу мають більш розтягнутий формат, ніж жеребці, але дещо менший розвиток грудей, тоді як кобили призової рисистої породи, навпаки, переважають жеребців за грудним індексом. За розвитком кістяку кобили обох порід не поступаються жеребцям.

2. Оцінка середніх показників промірів коней української рисистої породної групи, що затверджується, за бонітувальною шкалою та середня експертна оцінка, $M \pm t$

Стать	Середні показники								
	висота в холці		обхват грудей		обхват п'ястка		жвавість		експертна оцінка
	см	бал	см	бал	см	бал	см	бал	бал
Філія Дібрівський кінний завод № 62									
жеребці (n = 9)	159,7 ± 1,5	8,7	178,2 ± 1,9	6,1	19,72 ± 0,26	5,9	128,0 ± 0,87	8,7	4,7
кобили (n = 6)	159,4 ± 2,2	9,0	179,1 ± 2,21	6,6	19,25 ± 0,40	5,7	138,5 ± 0,79	6,5	5,1
Філія Запорізький кінний завод № 86									
жеребці (n = 1)	159,0	8,0	175,0	4,5	19,00	4,0	2.08,0	9,0	4,7
кобили (n = 7)	153,2 ± 1,6	4,2	166,8 ± 1,3	не відп.	18,83 ± 0,17	4,0	143,4 ± 5,6	4,6	5,7
Філія Лимарівський кінний завод № 61									
жеребці (n = 2)	149,0 ± 2,0	не відп.	161,0 ± 6,0*	не відп.	17,75 ± 0,25*	не відп.	141,3 ± 6,0	4,5	3,3
кобили (n = 1)	147,0	не відп.	160,0	не відп.	18,0	не відп.	2,25,4	4,3	2,0

Примітка: P > 0,999; * – P > 0,99

3. Індекси будови тіла коней орловської рисистої породи

Філії ДП “Конярство України”	Індекси, %					
	формату		грудний		костистості	
	жер.	коб.	жер.	коб.	жер.	коб.
Дібрівський кінний завод № 62 (n = 20)	101,68	102,50	111,39	110,77	12,76	12,46
Запорізький кінний завод № 86 (n = 22)	101,96	101,69	107,87	108,81	13,28	12,44
Лозівський кінний завод № 124 (n = 23)	102,32	102,56	110,52	110,48	13,04	12,84
Лимарівський кінний завод № 61 (n = 2)	–	101,98	–	105,94	–	12,04
<i>В середньому</i>	<i>101,99</i>	<i>102,18</i>	<i>109,93</i>	<i>110,93</i>	<i>13,03</i>	<i>12,45</i>

4. Індекси будови тіла коней української рисистої породної групи, що затверджується

Філії ДП “Конярство України”	Індекси, %					
	формату		грудний		костистості	
	жер.	коб.	жер.	коб.	жер.	коб.
Дібрівський кінний завод № 62 (n = 15)	102,25	102,76	111,58	112,36	12,46	12,11
Запорізький кінний завод № 86 (n = 8)	101,88	101,17	110,06	108,89	11,95	11,75
Лозівський кінний завод № 124 (n = 0)	–	–	–	–	–	–
Лимарівський кінний завод № 61 (n = 3)	101,34	102,04	108,05	108,84	11,91	12,24
<i>В середньому</i>	<i>101,82</i>	<i>101,99</i>	<i>109,90</i>	<i>110,03</i>	<i>12,10</i>	<i>12,03</i>

В цілому поголів'я жеребців рисистих порід усіх господарств за показниками як екстер'єру, так і роботоздатності у своїй більшості поступаються кобилам. Як наслідок, за підсумками проведених заходів атестат І ступеня отримали саме кобили:

– 4-річного віку – переможниця призу “Дербі” Велонія (Montpelier – Вологда) Дібрівського к. з. № 62 (рис. 1) та переможниця призу “Барса” Участь (Чардаш – Угадчиця) Запорізького кінного заводу № 86 (рис. 2);

– 3-річного віку – Олігархія (Greatest Image – Опека) Запорізького к. з. № 86 та Дездемона (Заводчик – Діадема) Лозівського кінного заводу № 124;

– 2-річного віку Перлина (Каботажний Груз Алтая – Парча) Запорізького кінного заводу № 86.

Велонія

фото Анни Буренко

Рис. 1. Кобила ВЕЛОНІЯ (Montpelier – Вологда) 2018 р. н. жвавiсть 2.04,6, переможниця Великого чотирирiчного призу “Дербi” на Одеському iподромi, коневласник – фiлiя “Дiбрiвський кiнний завод № 62” ДП “Конярство України”

**Участь 2018 р. н.
(Чардаш - Угадчиця)
Запорiзького к/з №86**

фото Анни Буренко

Рис. 2. Кобила УЧАСТЬ (Чардаш – Угадчиця) 2018 р. н. жвавiсть 2.07,3, переможниця призу “Барса” на Одеському iподромi, коневласник – фiлiя “Запорiзький кiнний завод № 86” ДП “Конярство України”

Слiд вiдмiтити перспективного трирiчного жеребця орловської рисистої породи по кличцi Артист, Дiбрiвського к.з. № 62, який випробовується на Київському iподромi i має найвищий бал за екстер’ер серед всiх оцiнених коней даного кiнного заводу (рис. 3).

Рис. 3. Жеребець АРТИСТ (Сокол – Артистка) 2019 р. н. жвавiсть 2.13,7, випробується на КП “Київський iподром”, коневласник – фiлiя “Дiбрiвський к.з. № 62” ДП “Конярство України”

Сезон випробувань коней рисистих порiд на Одеському iподромi у 2022 році почався за планом 15.01.2022 р. i закiнчився з початком запровадження воєнного стану. Перерва у випробуваннях коней тривала до початку травня. У зв’язку з цим значна кiлькiсть поголiв’я не мала змоги розкрити власний потенцiал на момент проведення виводки, а деякi конi дворiчного вiку навiть не встигли пройти квалiфiкацiю. Аналогiчна ситуацiя склалась i Київському iподромi, де сезон випробувань затримався до початку лiта. В таблицi 5 наведенi середнi показники жвавостi коней, якi станом на 10.07.2022 р були випробуванi та оцiнка в балах показників роботоздатностi згiдно Iнструкцiї з бонiтування племiнних коней [1].

5. Середнi показники жвавостi коней рисистих порiд, якi випробуються на фiлiї “Одеський iподром” i КП “Київський iподром” та оцiнка їх роботоздатностi за бонiтувальною шкалою, $M \pm m$

Фiлiї ДП “Конярство України”	Жвавiсть (хв., с), бали					
	жеребцi			кобили		
	2 р (n = 1)	3 р (n = 12)	4 р i ст. (n = 6)	2 р (n = 13)	3 р (n = 24)	4 р (n = 4)
орловська рисиста порода						
Дiбрiвський кiнний завод № 62 (n = 20)	2.24,9 (9,0)	2.18,2 ± 1,5 (7,8)	2.08,2 ± 1,9 (8,5)	2.31,4 ± 2,8 (8,9)	2.18,9 ± 1,5 (7,7)	2.11,4 (7,3)
Запорiзький кiнний завод № 86 (n = 18)	не випр.	–	–	2.46,1 ± 1,9 (5,5)	2.31,4 ± 2,7 (4,8)	2.07,3 (9,0)
Лозiвський кiнний завод № 124 (n = 20)	не випр.	2.18,9 ± 4,3 (7,7)	2.10,1 ± 0,95 (7,0)	2.37,8 ± 2,8 (7,7)	2.24,2 ± 4,4 (6,4)	2.11,5 ± 2,9 (7,3)
Лимарiвський кiнний завод № 61 (n = 2)	–	–	–	–	2.26,6 (5,7)	–
українська рисиста породна група, що затверджується						
Дiбрiвський кiнний завод № 62 (n = 15)	2 р (n = 0)	3 р (n = 9)	4 р (n = 3)	2 р (n = 3)	3 р (n = 6)	4 р (n = 5)
	–	2.08,8 ± 0,9 (9,0)	2.05,5 ± 0,5 (8,4)	2.42,5 ± 7,5 (3,6)	2.10,7 (8,6)	2.05,0 ± 1,4 (8,3)
Запорiзький кiнний завод № 86 (n = 8)	–	2.08,0 (9,0)	–	3.09,0	2.29,2 ± 6,6 (3,8)	2.11,8 ± 3,2 (5,3)
Лозiвський кiнний завод № 124 (n = 0)	–	–	–	–	–	–
Лимарiвський кiнний завод № 61 (n = 3)	–	2.27,9 (4,2)	2.14,7 (4,7)	–	2.25,4 (4,3)	–

Як свідчать дані таблиці, кращі показники жвавості належать представникам Дібрівського кінного заводу. Середній бал за роботоздатність по господарствах згідно Інструкції з бонітування племінних коней становить: Дібрівський кінний завод – 7,9; Запорізький – 6,2; Лозівський – 7,1; Лимарівський – 4,7.

Висновки. За результатами виводки на Одеському іподромі найвищий середній бал за екстер'єр – 5,52 отримали коні Дібрівського кінного заводу; середня ж оцінка коней цього господарства, які проходять випробування на обох іподромах, становила 5,11 балів за бонітувальною шкалою. За показниками роботоздатності Дібрівський кінний завод лідирує серед усіх господарств – 7,9 балів. Коні Запорізького кінного заводу за екстер'єр отримали середній бал 5,26, за робочі якості – 6,2; Лозівського, відповідно, 4,64 та 7,1. Коні Лимарівського кінного заводу за промірами не відповідали мінімальним вимогам Інструкції з бонітування племінних коней, і мали найнижчий середній бал за роботоздатність – 4,7.

Поголів'я жеребців рисистих порід усіх господарств за показниками як екстер'єру, так і роботоздатності у своїй більшості поступаються кобилам. Як наслідок, за підсумками проведених заходів атестат I ступеня отримали саме кобили.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Про затвердження нормативно-правових актів щодо бонітування племінних коней і племінного обліку в конярстві. Інструкція з бонітування племінних коней : наказ Міністерства аграрної політики України від 15.10.2003 р. № 364. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0992-03> [дата звернення 17.10.2022].

2. Тваринництво України : статистичний збірник. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_tvar_zb.htm [дата звернення 17.10.2022].

3. Супрун І. О. Генетичні ресурси рисистого конярства в Україні. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Тваринництво. 2020. Вип. 3 (42). С. 67–76.

4. Ткачова І. В. Породний склад конярства в Україні. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. Технічні науки. 2020. Вип. 209. С. 128–130.

5. Ткачова І. В. Система селекції у конярстві. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 12. С. 40–47.

REFERENCES

1. Pro zatverjennya normatyvno-pravovih aktiv shodo bonituvannya pleminnih konei i pleminnogo obliku v konyarstvi: Instrukciya z bonituvannya pleminnih konei. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0992-03> [data zvernennya 17.10.2022]. (in Ukrainian).

2. *Statystychnyy zbirnyk «Tvarynnytstvo Ukrayiny» – Statistical collection «Livestock of Ukraine»*. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_tvar_zb.htm [data zvernennya 17.10.2022] (in Ukrainian).

3. Suprun, I. O. 2020. Henetychni resursy rysystoho konyarstva v Ukrayini – Genetic resources of trotting horse breeding in Ukraine. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Seriya : Tvarinnictvo – Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Animal husbandry*. 3(42):67–76 (in Ukrainian).

4. Tkachova, I. V. 2020. Porodnyy sklad konyarstva v ukrayini – Pedigree composition of horse breeding in Ukraine. *Visnyk harkivskogo nacionalnogo tehnichnogo universitetu silskogo gospodarstva imeni Petra Vasilenka – Bulletin of the Petro Vasylenko Kharkiv National Technical University of Agriculture. Tehnichni nauki*. 209:128–130 (in Ukrainian).

5. Tkachova, I. V. 2017. Sistema selekcyi u konyarstvi – Breeding system in horse breeding. *Visnyk agrarnoi nauki – Herald of Agrarian Science*, 12:40–47 (in Ukrainian).

Одержано редколегією 01.11.2022 р.

Прийнято до друку 25.11.2022 р.